

ALAA AL ASWANI

De Automobielclub van Caïro

Uit het Arabisch vertaald door Djûke Poppinga

DE GEUS

De vertaalster ontving voor deze vertaling een projectsubsidie van
het Nederlands Letterenfonds

Nederlands
letterenfonds
dutch foundation
for literature

Oorspronkelijke titel *Nadi as-sajjaraat*, verschenen bij Daar as-Sjoeroek

Oorspronkelijke tekst © Alaa al Aswani, 2013. All rights reserved.

Nederlandse vertaling © Djúke Poppinga en De Geus bv, Breda 2016

Omslagontwerp en -illustratie Studio Ron van Roon (Bart Rouwhorst)

ISBN 978 90 445 1609 8

NUR 302

Niets uit deze uitgave mag verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt
worden door middel van druk, fotokopie of op welke wijze dan ook,
zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van De Geus bv,
Postbus 1878, 4801 BW Breda, Nederland. Telefoon: 076 522 8151.

Internet: www.degeus.nl.

Meer weten over onze boeken en auteurs? Meld u dan aan voor onze
nieuwsbrief via www.degeus.nl of volg ons via social media:

De_Geus

DeGeusBreda

Ik had tegen mijn vrouw gezegd dat ik tijd voor mezelf nodig had. Ik liet de grote auto met chauffeur bij haar achter, zodat ze de kinderen kon halen en brengen, en reed zelf met de kleine naar ons buitenhuisje aan de noordkust. Drie uur lang bracht ik alleen door met mijn gedachten en de stem van Oemm Kalsoem, die uit de cassettespeler galmde. Bij de toegangspoort controleerde een agent mijn papieren. In de winter worden de veiligheidsmaatregelen altijd verscherpt, om inbraken te voorkomen. Een verkwikkend, fris zee-windje streek langs mijn gezicht. Het vakantiepark was uitgestorven en deed denken aan een behekste stad zonder inwoners. De huisjes waren afgesloten en de straten waren leeg, op de lantaarnpalen na. Ik reed het grote plein over en sloeg de straat naar ons huisje in, toen er plotseling een gloednieuwe Japanse auto opdoemde, die werd bestuurd door een man van in de vijftig. Naast hem zat een knappe vrouw, niet ouder dan veertig. Terwijl de auto me passeerde, keek ik naar ze. Het was vast een verliefd stelletje dat naar het vakantiepark was gekomen om nieuwsgierige blikken te ontvluchten. Dat kon haast niet anders, want zo'n gelukzalige oogopslag, zulke rode blossen en zulke innige stiltes tref je tussen echtgenoten niet zo snel meer aan. De deur kraakte toen ik hem opende. Ik volgde nauwkeurig alle instructies op die mijn vrouw me had gegeven. Ik begon met het openen van de ramen, zette de ijskast aan en verwijderde de meubelovertrekken. Daarna nam ik een warme douche en ging naar de slaapkamer om mijn koffer uit te pakken. Ik legde mijn kleren in de kast en zette mijn stoel in de woonkamer bij het balkon. Ik bestelde telefonisch bij de enige zaak die 's winters open was een maaltijd en werkte die in een paar tellen naar binnen. Misschien kwam het door de zeelucht dat ik een onweerstaanbare slaap kreeg. Tegen de tijd dat ik wakker werd, was de avond gevallen. Ik keek van het balkon naar buiten. Het park was donker en leeg, afgezien van de lange rij lantaarnpalen. Ik voelde me eenzaam en ver-

laten. Ineens kwam er een vreemd, verontrustend idee in me op. Wat als er iets met me zou gebeuren, nu ik hier helemaal alleen in dit huisje zat, op een paar honderd kilometer afstand van Caïro? Wat als ik zou worden getroffen door een hartaanval, of door een gewapende bende zou worden overvallen? Wat als ik het middelpunt zou worden van een van die incidenten waarover je zo vaak in de krant las? Dat zou pas een spannende kop opleveren: **BEKENDE SCHRIJVER ONDER VERDACHTE OMSTANDIGHEDEN OMGEKOMEN**. Ik probeerde me te beheersen. Op drie kilometer afstand bevond zich een modern, goed uitgerust ziekenhuis waar ik, als ik plotse-ling ziek zou worden, onmiddellijk naartoe zou kunnen rijden, en de kans op een inbraak was minimaal, want ze hadden bij alle toegangspoorten extra bewaking neergezet, zelfs aan de kant van de zee. De bewakers, allemaal plaatselijke bedoeïenen die het gebied op hun duimpje kenden, patrouilleerden vierentwintig uur per dag. Een inbraak was dus uitgesloten, maar als de bewakers nu eens zelf een bende hadden gevormd en aan het roven waren geslagen, wat dan? Een prachtig idee voor een politiefilm, trouwens! Ik ging voor de tweede keer onder de douche. Dat was mijn manier om onge-wenste gedachten en gevoelens van me af te schudden. Zodra het warme water over me heen spoelt, wordt mijn hoofd vrij en wordt mijn geest langzaam weer helder. Verkwikt kwam ik uit de badka-mer, zette koffie en ging aan het werk.

Ik sloot mijn laptop aan op de printer, die ik vulde met een heel pak papier. Hoewel ik mijn roman al een paar keer had herzien, be-sloot ik hem nog eens, voor de laatste keer, over te lezen. Het lezen nam drie uur in beslag en ik veranderde niet één woord. Hoogstens voegde ik hier en daar een punt of een komma toe. Ik sloot het document af, stond op en liep naar het balkon. Ik stak een sigaret op en keek de lege straat in. Ik wist dat ik dat moeilijke en tegelijk unieke moment, waarop ik mijn roman zou moeten uitprinten, zo lang mogelijk probeerde uit te stellen. Door één druk op de knop van de printer zou mijn roman het levenslicht zien en van een hy-pothetische tekst die zich in mijn fantasie had gevormd, veranderen in een compleet, tastbaar organisme met een eigen, onafhankelijk

leven. Het moment van het printen van een roman wekte iedere keer weer vreemde, intense en tegenstrijdige emoties in me op: trots, gecombineerd met melancholie en droefheid. Trots omdat ik dit werk had volbracht en melancholie omdat ik werd gescheiden van de romanpersonages met wie ik zo lang had geleefd, alsof ik had samengewoond met dierbare vrienden en het nu tijd was geworden om uit elkaar te gaan. De droefheid kwam waarschijnlijk doordat ik iets dierbaars uit handen moest geven. Alsof ik getuige was van de bruiloft van mijn enige dochter: zo gelukkig als ik zou zijn dat ze trouwde, zo verscheurd zou ik zijn dat ik mijn verantwoordelijkheid voor haar moest overdragen aan een andere man.

Ik stond op om nog een kopje koffie te maken, maar nauwelijks was ik in de keuken, of er gebeurde iets onverwachts. Ik hoorde voetstappen. Ik kon mijn oren niet geloven. Ik deed alsof er niets aan de hand was en concentreerde me op de koffie, maar het geluid kwam terug, harder en duidelijker dan eerst. Ik boog mijn hoofd en spitste mijn oren. Nu wist ik het zeker. Het was geen droom. Het waren voetstappen van meerdere mensen die ik hoorde. Ik stond als aan de grond genageld. Niemand wist dat ik hier was. Wie waren die mensen en wat wilden ze? Geleidelijk kwamen de voetstappen dichterbij, en toen ging de bel. Ze stonden buiten, voor de deur te wachten. Er zat niets anders op dan de situatie onder ogen te zien. Snel trok ik een voor een de laden van de keukenkastjes open, tot ik een lang, scherp mes vond. Ik legde het op de plank tegenover de deur, zodat ik het elk moment kon pakken. Ik knipte de buitenlamp aan en keek door het spionnetje. Ik zag een man en een vrouw staan, van wie ik de gelaatstrekken in het flauwe licht niet kon onderscheiden. Langzaam deed ik de deur open en voordat ze iets konden zeggen, vroeg ik: 'Is er iets aan de hand?'

De vrouw zei monter: 'Goedenavond, meneer.'

Ik keek ze allebei aan. De man zei hartelijk, alsof hij tegen een oude vriend sprak: 'Het spijt ons dat we u moeten storen, maar we zijn hier vanwege een belangrijke kwestie.'

'Ik ken u niet.'

'Jawel, u kent ons zelfs heel goed', zei de vrouw met een glim-

lach. Geprikkeld door haar zelfverzekerde toon, zei ik: ‘Het spijt me, maar hier moet sprake zijn van een misverstand.’

De vrouw moest lachen en zei: ‘Nee, hoor, het is geen misverstand. U kent ons heel goed.’

De situatie werd steeds geheimzinniger.

‘Herinnert u zich niet dat u ons al eens eerder hebt gezien?’ vroeg de man met een glimlach.

Ik begon bang te worden en kreeg het vreemde gevoel dat ik dit moment al eens eerder had meegemaakt. De man en de vrouw zagen er inderdaad vertrouwd uit, alsof ik ze kende en met ze had gesproken. Alsof die ontmoeting al die tijd in mijn geheugen begraven had gezeten en nu plotseling naar boven kwam.

‘Ik heb echt geen tijd voor raadseltjes’, zei ik op hoge toon. ‘Wie zijn jullie en wat willen jullie?’

‘Bent u van plan om ons hier voor de deur te laten staan?’ vroeg de man tergend kalm. ‘Laten we eerst naar binnen gaan, dan praten we verder.’

Vreemd genoeg deed ik wat ze van me verlangden. Ik zette een stap opzij en liet hen binnenkomen, alsof ik mezelf niet meer onder controle had en samen met hen werd meegezogen in een mysterieuze ruimte. Ik hoorde mezelf en zag mezelf alsof ik een andere persoon gadesloeg. Ze stapten rustig naar binnen en begonnen rond te lopen alsof ze thuis waren. Daarna namen ze naast elkaar plaats op de bank, in het licht, zodat ik ze voor de eerste keer goed kon zien. De man was eind twintig. Hij was knap, bruin en zwaargebouwd, maar niet vadsig. De vrouw was net twintig en oogverblindend mooi met haar soepele lichaam, haar fijne, regelmatige gelaatstreken, haar stralende donkere huid en haar prachtige groene ogen. Ze waren elegant gekleed, volgens de mode van de jaren veertig. De man droeg een luchtig, wit sharkskin pak, een wit overhemd met een gesteven boord, een blauwe stropdas met een kleine driehoekige knoop en zwart-witte Engelse schoenen. De vrouw droeg een blauw mantelpak. Het kraagje, de boorden, de knoopjes en de pumps waren wit en ze droeg een rieten hoedje op haar gevlochten haar. Ze hadden iets ouderwets, alsof ze net uit een fotoalbum of een zwart-

witfilm waren gestapt. Ik was helemaal van slag en begreep niet wat er gebeurde. Waren deze twee mensen die tegenover me zaten echt, of was ik aan het hallucineren?

De man pakte een sigaret uit een rood pakje van het merk Lucky Strike, dat in de jaren veertig populair was, nam hem tussen twee vingers en klopte ermee op de rug van zijn hand, waarna hij hem tussen zijn lippen duwde en aanstak met een kleine benzineaanstecker. Hij inhaleerde diep en zei: 'Ik ben Kamil Ga'far en dit is mijn zuster Salha Ga'far.'

'Dat kan niet!'

Hij begon te lachen en zei langzaam: 'Ik weet dat u dit moeilijk kunt bevatten, maar het is de waarheid. Ik ben Kamil Abd al-Aziez Ga'far en dit is mijn zuster Salha.'

Ik staaarde hem aan en riep in een aanval van woede: 'Luister ... Ik kan niet toestaan dat u mijn tijd verspilt.'

'Rustig maar, ik zal het u uitleggen.'

'Ik heb geen uitleg nodig. Ik heb werk te doen.'

De vrouw glimlachte en zei: 'Maar wij zijn een deel van uw werk', en de man voegde eraan toe: 'Sterker nog, we zijn uw werk.'

Ik zei niets meer. Er ging een huivering door mijn lichaam. Mijn hart klopte in mijn keel, het zweet brak me uit en ik had het gevoel dat ik elk moment kon flauwvallen. De man, die bijna medelijden met me leek te krijgen, zei met een innemende glimlach: 'Mijnheer, gelooft u me toch, alstublieft. Ik ben Kamil Ga'far en dit is mijn zuster Salha. Alleen God weet hoeveel we van u houden. Mijn zuster en ik zijn aan uw verbeelding ontsproten, maar we zijn tot leven gekomen. U hebt ons verzonnen als personages voor uw roman. U hebt zich een voorstelling gemaakt van ons leven en alle details opgeschreven. Wanneer de beschrijving van een personage een bepaald punt bereikt, komt dat personage in zekere zin tot leven en verplaatst het zich van de verbeelding naar de werkelijkheid.'

Ik gaf geen antwoord, maar bleef hen aankijken. De vrouw zei lachend: 'Natuurlijk kan ik me voorstellen dat u geschokt bent, maar dit is de werkelijkheid. We zijn uit uw fantasie gestapt en nu zijn we naar u toe gekomen om u te ontmoeten.'

Ik bleef zwijgen en de man zei opgewekt: ‘We willen u bedanken, omdat we het geluk hebben tussen uw personages te mogen verkeren. Ik heb grote waardering voor uw toewijding. U hebt jaren aan die ene roman gewerkt. Er zijn maar weinig schrijvers die zich zo veel moeite getroosten.’

‘Dank u’, zei ik met ingehouden stem.

Tot mijn verbazing begon ik te wennen aan de situatie, hoe eigenaardig die ook was. Ik keek van de een naar de ander. Salha glimlachte en zei met haar welluidende stem: ‘Alstublieft, kijk toch niet zo naar me alsof ik een wereldwonder ben. U bent een groot schrijver en u weet dat er veel verschijnselen zijn die we niet kunnen verklaren en niet met onze zintuigen kunnen waarnemen. Het heeft u bloed, zweet en tranen gekost om levensechte personages te creëren. En nu zitten we in levenden lijve voor u. Is dat niet wat u wilde ...?’

Ik begon harder te praten: ‘Laten we aannemen dat u de waarheid spreekt. Laten we aannemen dat u echt Kamil en Salha bent ... Wat wilt u dan van me?’

Kamils glimlach werd nog breder. Hij tikte de as van zijn sigaret in de asbak en zei: ‘Ah, we worden serieus. Kijk, mijnheer, we zijn naar u toe gekomen om u ervan te weerhouden de roman uit te geven.’

‘Met welk recht?’

‘We moeten toegeven dat het een goede roman is, maar er ontbreken enkele belangrijke zaken.’

‘Zoals wat?’

Alsof ze een van tevoren vastgesteld plan uitvoerden, glimlachte Salha en zei: ‘Onze gevoelens en gedachten staan er niet in.’

‘Ik heb de gevoelens en gedachten van mijn personages juist zo volledig mogelijk tot uitdrukking gebracht.’

‘U hebt ze vanuit uw gezichtspunt weergegeven.’

‘Natuurlijk. Ik ben immers de auteur.’

‘Waarom laat u ons niet voor onszelf spreken?’

‘Niemand heeft het recht zich met mijn werk te bemoeien.’

Kamil was even stil, alsof hij zocht naar de juiste woorden. Toen

zei hij kalm: ‘Mijnheer, ik verzoek u vertrouwen in ons te hebben. Wij weten hoeveel moeite u hebt gedaan, maar u bent niet in staat onze gevoelens en gedachten voor ons te verwoorden.’

‘Maar dat is toch wat alle auteurs doen?’

‘Misschien, maar ons geval is anders. Wij zijn tot leven gekomen. Wij hebben het recht om over onszelf te vertellen. We beschikken over belangrijke informatie die aan de roman moet worden toegevoegd.’

Ik stond op en schreeuwde: ‘Luister! Dit is mijn roman. Ik heb hem vanuit mijn fantasie en mijn ervaring geschreven. Ik zal niet toestaan dat er ook maar één woord aan wordt toegevoegd dat ik niet heb geschreven.’

Salha stond ook op en liep naar me toe. Ik herkende de geur van Soir de Paris. ‘Ik begrijp niet waarom u zo kwaad wordt, mijnheer’, zei ze. ‘Het gaat ons om uw belang. Als de roman uitkomt voordat we onze gevoelens hebben toegevoegd, zal dat nadelig voor u zijn.’

We waren uitgepraat. Vastbesloten liep ik naar de deur, duwde hem open en zei: ‘Als u zo goed wilt zijn ...’

‘Zet u ons op straat?’ riep Salha uit, terwijl ze me verwijtend aankeek. Haar groene ogen hadden een vreemde uitwerking op me. ‘We hebben het niet verdiend dat u ons zo onbeleefd behandelt.’

‘Ik wil dat u beiden onmiddellijk mijn huis verlaat.’

Eerst stond Kamil op, gevolgd door Salha, die zei: ‘Kennelijk wilt u ons koste wat het kost vernederen. Goed dan. We gaan. Maar ik wil u nog één ding vragen.’

Ze opende snel haar tas en haalde er een cd uit, in een doorzichtig hoesje.

‘Dit is een kopie van uw roman. Daarin hebben we alles genoteerd wat er in ons leven is gebeurd.’

‘Maar ik ben het die jullie leven heeft gecreëerd!’

‘U hebt het misschien gecreëerd, maar wij hebben het meegeemaakt.’

Het had geen zin om verder met hen in discussie te gaan. Ik verloor bijna mijn zelfbeheersing en stond op het punt om een domme fout te begaan. Salha bleef glimlachen, terwijl ze me de cd toestak.

Toen ze begreep dat ik hem niet zou aannemen, legde ze hem zonder een spier te vertrekken op de kleine tafel. Daarna verlieten ze rustig de kamer en sloten de deur zachtjes achter zich. Onthutst bleef ik een paar minuten staan, waarna ik me op de eerste de beste stoel liet vallen. Ik was helemaal van slag en wist niet wat ik moest doen. Ik stak een sigaret op. Wat was er in godsnaam aan de hand? Wie waren die mensen? Waren het oplichters of gekken? En afgezien daarvan, hoe kenden ze de namen van de personages van mijn nieuwe roman, die behalve ikzelf nog geen sterveling had gelezen? Konden romanfiguren echt tot leven worden gewekt? Misschien wel; er bestaat tenslotte een hele wetenschap, 'parapsychologie' geheten, die dit soort raadselachtige, bovennatuurlijke verschijnselen tracht te verklaren. Opnieuw sloeg de onrust toe. Was ik misschien ziek? Of was ik psychisch gestoord en leed ik aan hallucinaties? Als ik een hasjroker was geweest, had ik het kunnen toeschrijven aan een overdosis, maar de enige keer dat ik dat heb geprobeerd, ben ik zo stoned geworden dat ik het spul nooit meer heb aangeraakt. Ik begrijp niet hoe sommige schrijvers onder invloed van verdovende middelen kunnen werken. Voor mij betekent schrijven opperste concentratie.

Inmiddels was ik bij mijn positieven gekomen. Die twee bezoekers waren echt bij me binnen geweest, maar door de schrik had ik overhaast gereageerd en hen onheus bejegend. Ik had er verkeerd aan gedaan hen weg te sturen. Ik had ze hier moeten houden, dan had ik hun geheim kunnen doorgronden. Ik had mijn verbijstering moeten overwinnen en naar hen moeten luisteren. Ik stond op, deed de deur open en rende de trap af. Misschien kon ik ze nog inhalen. Dan zou ik mijn excuses aanbieden en hen mee terug naar huis nemen. Ik moest achter de waarheid zien te komen. Ze konden nog niet ver zijn. Ik liep met grote passen over het tuinpad, maar toen ik bij de straat was gekomen, raakte ik het spoor bijster. Waren ze links- of rechtsaf gegaan? Als ik de verkeerde richting zou kiezen, zou ik ze voorgoed kwijt zijn. Op het trottoir aan de overkant zat een bewaker op een rieten stoel. Ik herkende hem aan zijn karakteristieke blauwe uniform. Ik rende op hem af en hij